ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

The Relationship between Instructional Leadership of School Administrators and Teachers' Roles in Active Learning Management of Schools under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

นุธิดา ทวีชีพ[1], สุพล จอกทอง[2] และ ทวีศักดิ์ แก้วอาษา[3]

Nutida Taweecheep[1], Suphon Jokthong[2] and Thawisak Kaeo-arsa[3]

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima College, Thailand

Corresponding Author, Email: [1]nutida07112535@gmail.com

Retrieved: October 4, 2026; **Revised:** October 29, 2026**; Accepted:** October 30, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 2) ศึกษาระดับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 306 คน โดยวิธีการสุ่มจากประชากรตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ เท่ากับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$= 4.51, S.D. = 0.46)

2. ระดับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่รับรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.61, S.D. = 0.42)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (r= .830**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ผู้บริหารสถานศึกษา; การกำหนดวิสัยทัศน์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of academic leadership among school administrators under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1; 2) to

investigate the level of teachers' roles in active learning management within the same jurisdiction; and 3) to examine the relationship between the academic leadership of school administrators and the teachers' roles in active learning management. The research sample consisted of 306 school administrators and teachers, determined using the Krejcie and Morgan table and selected through Simple Random Sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .98 and an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings were as follows:

1. The overall level of academic leadership among school administrators under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 1 was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.46).

2. The overall level of teachers' roles in active learning management within the schools was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.42).

3. There was a high-level positive relationship between the academic leadership of school administrators and the teachers' roles in active learning management (r=.830**), which was statistically significant at the .01 level.

Keywords: Instructional Leadership; Active Learning Management; School Administrators; Vision Setting

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของโลกอนาคตเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะและการคิดวิเคราะห์ผ่านแนวคิด STEM (OECD, 2018) โดยมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการยกระดับคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งส่งเสริมการสร้างสรรค์นวัตกรรมและกระตุ้นบทบาทการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดขึ้นจริง ถึงกระนั้น สภาพปัญหาในปัจจุบันยังสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนหนึ่งยังคงต้องได้รับการพัฒนาทักษะด้านนี้เพิ่มเติม ส่งผลให้การบริหารจัดการเชิงรุกยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ขณะที่ครูยังเผชิญข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองบริบทสังคม (สพฐ., 2564) สภาพการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการระหว่างการนำเชิงวิชาการของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานจริงของครูที่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพื่อหาแนวทางสนับสนุนที่ยั่งยืน

จากการปฏิบัติงานและนิเทศติดตามในพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าสถานศึกษามุ่งเน้นการขับเคลื่อนเชิงกลยุทธ์ผ่านการพัฒนาภาวะผู้นำและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (สพป. ชลบุรี เขต 1, 2565) ทว่าในทางปฏิบัติยังพบปัญหาความท้าทายในด้านการบริหารจัดการโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven Management) และความต่อเนื่องของระบบสนับสนุนทรัพยากร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแรงบันดาลใจและประสิทธิภาพของครูในการสร้างนวัตกรรมในห้องเรียน แม้ในพื้นที่จะมีศักยภาพในการพัฒนาสูง แต่ยังขาดงานวิจัยที่ชี้ชัดถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างบทบาทผู้บริหารและบทบาทครูในมิติ Active Learning ภายใต้บริบทเฉพาะของชลบุรี เขต 1 นี้ จึงเป็นความท้าทายที่ผู้วิจัยในฐานะนักปฏิบัติเห็นความจำเป็นในการเข้าศึกษาอย่างเป็นระบบ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูด้วยเครื่องมือแบบสอบถามที่มีมาตรฐาน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ กำกับ และติดตามให้มีประสิทธิภาพ

ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการและบทบาทของครูในมิติต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ และช่วยให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถวางแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากรได้อย่างตรงจุด เพื่อยกระดับสถานศึกษาให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

กรอบแนวคิดงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจาก Kouzes & Posner (1987); Bass (1985); Leithwood (1994); Fullan (2001); Hallinger & Murphy (1985); Sergiovanni (1992); Greenleaf (1970); Hersey & Blanchard (1969); Hoy & Miskel (2013); Glickman (1990)-ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความเข้าใจร่วมกัน (Shared Meaning) 2)การกำหนดวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) 3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Culture Creation) 4) การพัฒนาบุคลากร (Individualized Development) และ 5) การใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร (Ethics) ทั้งนี้ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุก

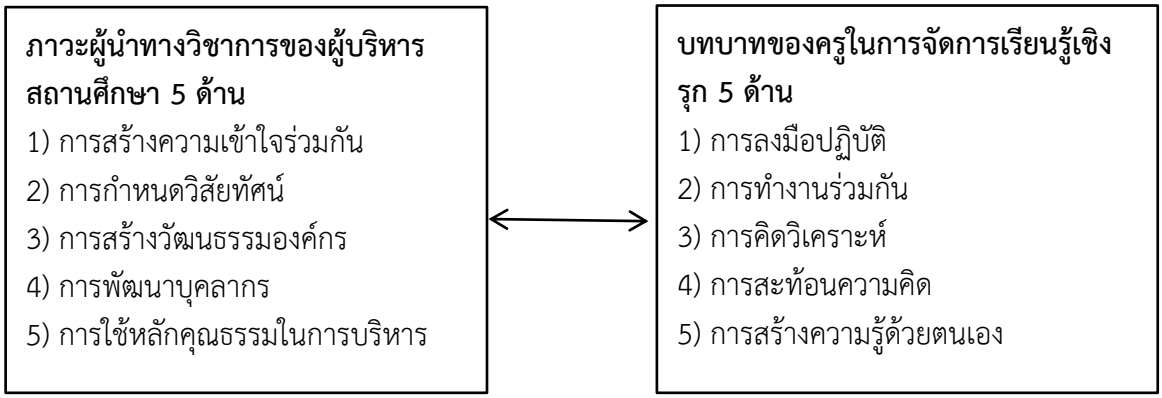
ในด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจาก Dewey (1938); Piaget (1950); Vygotsky (1978); Kolb (1984); Johnson & D. Johnson (1989); Bonwell & Eison (1991); Silberman (1996); Prince (2004); Dale (1969); Taba (1962) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การลงมือปฏิบัติ (Activity) 2) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) 3) การคิดวิเคราะห์ (Higher-Order Thinking) 4) การสะท้อนความคิด (Reflection) และ 5) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Knowledge Construction)

การวิจัยจำนวนมากได้สนับสนุนถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น งานวิจัยของ ศศิธร อุปการดี (2563) ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงสามารถส่งผลให้ครูมีทัศนคติและพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนมากขึ้น อีกทั้งยัง

สามารถสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน งานวิจัยของ สุนันทา จิตต์ชื่น (2562) ยังแสดงให้เห็นว่า การมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน และครูมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมากขึ้นตามไปด้วย

ดังนั้น กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้จึงอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีองค์ประกอบ 5 ด้าน และตัวแปรตาม คือ บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งแสดงถึงบทบาทที่เปลี่ยนจาก ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปสู่ ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน โดยมีสมมติฐานว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังภาพประกอบที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2568 รวมทั้งสิ้น 1,498 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 306 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามและ ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุม 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุม 5 ด้าน

เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามตอนที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 ตอนที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และภาพรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยรายด้านและภาพรวม

ตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	**30**	**0.99**
ด้านที่ 1 การสร้างความเข้าใจร่วมกัน (Shared Meaning)	6	0.96
ด้านที่ 2 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership)	6	0.98
ด้านที่ 3 การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Culture Creation)	6	0.96
ด้านที่ 4 การพัฒนาบุคลากร (Individualized Development)	6	0.97
ด้านที่ 5 การใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร (Ethics)	6	0.98
ตอนที่ 3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	**30**	**0.97**
ตอนที่ 1 การลงมือปฏิบัติ (Activity)	6	0.87
ตอนที่ 2 การทำงานร่วมกัน (Collaboration)	6	0.92
ตอนที่ 3 การคิดวิเคราะห์ (Higher-Order Thinking)	6	0.91
ตอนที่ 4 การสะท้อนความคิด (Reflection)	6	0.89
ตอนที่ 5 การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Knowledge Construction)	6	0.88
รวมแบบสอบถามทั้งฉบับ	**60**	**0.98**

ตารางที่ 2 เกณฑ์ในการแปลผล จากค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ระดับที่รับรู้
4.51-5.00	มากที่สุด
3.51-4.50	มาก
2.51-3.50	ปานกลาง
1.51-2.50	น้อย
1.00-1.50	น้อยที่สุด

ตารางที่ 3 เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวทางของ ชูศรี วงศ์รัตนะ (2560) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.71-1.00	สูง
0.31-0.70	ปานกลาง
0.01-0.30	ต่ำ

ค่า r มีเครื่องหมาย + หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

ค่า r มีเครื่องหมาย - หมายถึง มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำเรื่องขอออกหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อนำไปใช้ประสานงานและขอความร่วมมือในการเข้าเก็บข้อมูลวิจัยจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งเครื่องมือการวิจัยในรูปแบบออนไลน์ (Google Forms) ผ่านระบบ AMSS ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ดำเนินการตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูลที่ได้รับกลับมา ก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยตรวจให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ

3. วิเคราะห์ข้อมูลระดับการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลตามเกณฑ์

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าระดับการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$= 4.51, S.D. = 0.46)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 รายด้านและภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการรับรู้
1. ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน	4.48	0.54	มาก
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.52	0.55	มากที่สุด
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.51	0.55	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.49	0.55	มาก
5. ด้านการใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร	4.55	0.57	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.51**	**0.46**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.51, S.D. = 0.46) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร ($\bar{X}$= 4.55, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X}$= 4.52, S.D. = 0.55) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$= 4.51, S.D. = 0.55) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}$= 4.49, S.D. = 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ($\bar{X}$= 4.48, S.D. = 0.54) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.48, S.D. = 0.54) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสื่อสารเป้าหมายการเรียนรู้หลักให้ครูเข้าใจตรงกัน ($\bar{X}$= 4.56, S.D. = 0.67)

2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.52, S.D. = 0.55) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเชื่อมโยงวิสัยทัศน์เข้ากับแผนปฏิบัติการและการสอนประจำปีได้อย่างเป็นรูปธรรม ($\bar{X}$= 4.58, S.D. = 0.63)

3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.51, S.D. = 0.55) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดค่านิยมที่เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$= 4.56, S.D. = 0.65)

4) ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.49, S.D. = 0.55) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดทิศทางการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจนและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง ($\bar{X}$= 4.56, S.D. = 0.67)

5) ด้านการใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.55, S.D. = 0.57) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารตัดสินใจโดยยึดหลักธรรมและประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ($\bar{X}$= 4.60, S.D. = 0.67)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าระดับการรับรู้บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.61, S.D. = 0.42)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 รายด้านและภาพรวม

บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	$\bar{X}$	*S.D.*	ระดับการรับรู้
1. ด้านการลงมือปฏิบัติ	4.59	0.45	มากที่สุด
2. ด้านการทำงานร่วมกัน	4.63	0.41	มากที่สุด
3. ด้านการคิดวิเคราะห์	4.62	0.43	มากที่สุด
4. ด้านการสะท้อนความคิด	4.58	0.44	มากที่สุด
5. ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง	4.61	0.43	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.61**	**0.42**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.61, S.D. = 0.42) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}$= 4.63, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X}$= 4.62, S.D. = 0.43) ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.61, S.D. = 0.43) ด้านการลงมือปฏิบัติ ($\bar{X}$= 4.59, S.D. = 0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสะท้อนความคิด ($\bar{X}$= 4.58, S.D. = 0.44) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้านดังนี้

1) ด้านการลงมือปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.59, S.D. = 0.45) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอผลงานหรือสาธิตสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ($\bar{X}$= 4.66, S.D. = 0.63)

2) ด้านการทำงานร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.63, S.D. = 0.41) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนสอนและฝึกให้นักเรียนมี ทักษะการสื่อสาร การรับฟัง และการให้เกียรติความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X}$= 4.75, S.D. = 0.48)

3) ด้านการคิดวิเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.62, S.D. = 0.43) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูให้นักเรียนประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและนำมาใช้ในการตัดสินใจ ($\bar{X}$= 4.68, S.D. = 0.63)

4) ด้านการสะท้อนความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.58, S.D. = 0.44) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูใช้ข้อมูลจากการสะท้อนความคิดของนักเรียนมาปรับปรุงแผนการสอน ($\bar{X}$= 4.65, S.D. = 0.63)

5) ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.61, S.D. = 0.43) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนเน้นการประเมินผลที่วัดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อสร้างชิ้นงานหรือแก้ปัญหาในบริบทใหม่ ๆ ($\bar{X}$= 4.70, S.D. = 0.59)

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (r=.830**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
	1. ด้านการลงมือปฏิบัติ (y_1)	2. ด้านการทำงานร่วมกัน (y_2)	3. ด้านการคิดวิเคราะห์ (y_3)	4. ด้านการสะท้อนความคิด (y_4)	5. ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (y_5)	ผลรวมบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (y)
1. ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน (x_1)	.527**	.513**	.500**	.504**	.514**	.522**
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (x_2)	.702**	.681**	.672**	.694**	.693**	.701**
3. ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (x_3)	.759**	.723**	.742**	.745**	.761**	.760**
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร (x_4)	.756**	.719**	.740**	.756**	.769**	.762**
5. ด้านการใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร (x_5)	.816**	.767**	.789**	.811**	.820**	.816**
ผลรวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (x)	.829**	.793**	.802**	.818**	.828**	.830**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง (r=.830**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร (r=.816**) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร (r=.762**) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร (r=.760**) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ (r=.701**) และด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน (r=.522**)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกันมีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ (r= .522**) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการ

ลงมือปฏิบัติ (r=.527**) รองลงมาคือ ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (r=.514**) ด้านการทำงานร่วมกัน (r=.513**) ด้านการสะท้อนความคิด (r=.504**) และ ด้านการคิดวิเคราะห์ (r=.500**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ (r= .701**) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการลงมือปฏิบัติ (r=.702**) รองลงมาคือด้านการสะท้อนความคิด (r= .694**) ด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (r= .693**) ด้านการทำงานร่วมกัน (r= .681**) และ ด้านการคิดวิเคราะห์ (r= .672**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ (r= .760**) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (r=.761**) รองลงมาคือ ด้านการลงมือปฏิบัติ (r=.759**) ด้านการสะท้อนความคิด (r=.745**) ด้านการคิดวิเคราะห์ (r=.742**) และ ด้านการทำงานร่วมกัน (r=.723**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการพัฒนาบุคลากรมีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ (r= .762**) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (r= .769**) รองลงมาคือด้านการลงมือปฏิบัติ (r= .756**) ด้านการสะท้อนความคิด (r= .756**) ด้านการคิดวิเคราะห์ (r= .740**) และ ด้านการทำงานร่วมกัน (r= .719**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการใช้หลักคุณธรรมในการบริหารความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ (r= .816**) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (r= .820**) รองลงมาคือ ด้านการลงมือปฏิบัติ (r= .816**) ด้านการสะท้อนความคิด (r= .811**) ด้านการคิดวิเคราะห์ (r= .789**) และ ด้านการทำงานร่วมกัน (r= .767**) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจมีข้อสันนิษฐานได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการแสดงพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการในการปฏิบัติงานจริง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ด้านวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตร ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ซึ่งผลที่ปรากฏเป็นการวัดผ่านระดับการรับรู้ในภาพรวมของบุคลากรในสถานศึกษา ไม่ได้เป็นการประเมินเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และมีแนวโน้มสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รังสฤษฎ์ กลิ่นหอม และอำนวย ทองโปร่ง (2567) ที่ระบุว่า ภาพรวมพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในเกณฑ์มาก โดยเป็นการสำรวจมุมมองและความคิดเห็นของบุคลากรครูในโรงเรียนพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 ซึ่งยืนยันให้เห็นว่าการที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและปฏิบัติภารกิจหลักด้านวิชาการ ส่งผลให้ระดับการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการรับรู้บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจมีข้อสันนิษฐานได้ว่า ครูผู้สอนมีความเข้าใจและสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทตนเอง จากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นพี่เลี้ยง และเป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะการออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ตลอดจนมีการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีแนวโน้มสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สามารถ สอดทรัพย์ (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับ Active Learning ของโรงเรียนวัดหนองคล้า ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูผู้สอนมีศักยภาพและขีดความสามารถด้านการออกแบบกิจกรรมเชิงรุกอยู่ในเกณฑ์สูง ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การที่

ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในการออกแบบกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติและการทำงานกลุ่ม ส่งผลให้การรับรู้ต่อบทบาทในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกปรากฏผลในระดับสูง ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ อาจมีข้อสันนิษฐานได้ว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายด้านวิชาการที่ชัดเจน ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ครูมีความพร้อมและเกิดความมั่นใจในการนำแนวคิดไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีแนวโน้มสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Zhang, N., et al. (2025) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความเชื่อมั่นในตนเองของครูในการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการจัดการชั้นเรียน ประเทศจีน ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับความเชื่อมั่นของครูในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การสนับสนุนด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในการทำงานตามบทบาทของผู้บริหาร มีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ครูในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์และการขับเคลื่อนบทบาทการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยในด้านโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นหัวใจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา ประกอบกับมีกลไกการขับเคลื่อนผ่านบทบาทเชิงประจักษ์ที่ชี้ให้เห็นว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้านวิชาการที่ชัดเจน ควบคู่กับการสนับสนุนทรัพยากรและการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยหนุนเสริมที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติจากองค์ความรู้ใหม่ที่ชี้ว่า หากสถานศึกษาต้องการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญลำดับแรกกับการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและการบริหารจัดการหลักสูตร ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศและการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการสร้างความเข้าใจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการใช้กลไกที่เป็นระบบในการตรวจสอบและยืนยันว่าครูทุกคนมีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ต้องการจากผู้เรียนและแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ชัดเจนตรงกันทั้งโรงเรียน เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจร่วม การจัดทำคู่มือหรือแผนภาพ ด้านวิชาการร่วมกัน และการสังเกตการสอน เพื่อให้คำแนะนำที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

1.2 ด้านการสะท้อนความคิดของครู มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นครูควรออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการ สะท้อนความคิด อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นักเรียน ตั้งคำถามเกี่ยวกับ

กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ครูอาจใช้เครื่องมือ เช่น บันทึกการเรียนรู้ หรือการตั้งคำถามชี้นำที่บังคับให้นักเรียนต้องประเมินว่าตนเองเรียนรู้อะไร ได้อย่างไรและจะนำไปใช้อย่างไร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

1.3 ด้านการสร้างความเข้าใจ และด้านการคิดวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ควรเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่ออุดช่องว่างของความสัมพันธ์ที่ต่ำที่สุดนี้ โดยมุ่งเน้นที่การ เชื่อมโยงการสื่อสารของผู้บริหารให้ตรงกับผลลัพธ์ด้านการคิดขั้นสูงของครู

1.4 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ แม้ว่ากรอบประชากรจะกำหนดไว้ครอบคลุมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แต่เนื่องจากเครื่องมือการวิจัยในส่วนสถานภาพส่วนบุคคล (แบบสอบถามตอนที่ 1) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยไม่ได้กำหนดให้ระบุตำแหน่งงาน ทำให้ในขั้นตอนการวิเคราะห์และรายงานผลไม่สามารถจำแนกผลการศึกษาแยกตามกลุ่มตำแหน่งระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูออกจากกันได้ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์จึงเป็นการอ้างอิงข้อมูลในภาพรวมของบุคลากรในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือโรงเรียนในสังกัดอื่น

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและครู เพื่อทำความเข้าใจ กลไก หรือ กระบวนการ ที่ผู้บริหารใช้ในการสร้าง การใช้หลักคุณธรรมในการบริหาร และการสร้างความเข้าใจที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2560). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: อมร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

รังสฤษฎ์ กลิ่นหอม และอำนวย ทองโปร่ง. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. *วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี, 5*(1), 27–39.

ศศิธร อุปการดี. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สามารถ สอดทรัพย์. (2566). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนวัดหนองคล้า. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติวิจัยและนวัตกรรมสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2* (น. 142–155). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2565). *แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. ชลบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2568). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2568*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับครูในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (ฉบับที่ 12)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2562–2564 (Education in Thailand 2019–2021)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุนันทา จิตต์ชื่น. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York, NY: Free Press.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. Washington, DC: George Washington University.

Dale, E. (1969). *Audio-visual methods in teaching*. (3rd ed.). New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.

Dewey, J. (1938). *Experience and education*. New York, NY: Macmillan.

Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction: A developmental approach*. (2nd ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.

Greenleaf, R. K. (1970). *The servant as leader*. Westfield, IN: Robert K. Greenleaf Center.

Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. *The Elementary School Journal, 86*(2), 217–247.

Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1969). *Management of organizational behavior: Utilizing human resources*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1989). *Cooperation and competition: Theory and research*. Edina, MN: Interaction Book Company.

Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Kouzes, J. M., & Posner, B. Z. (1987). *The leadership challenge: How to get extraordinary things done in organizations*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607–610.

Leithwood, K. A. (1994). Leadership for school restructuring. *Educational Administration Quarterly, 30*(4), 498–518.

OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. Paris, France: OECD Publishing.

Piaget, J. (1950). *The psychology of intelligence*. London, England: Routledge & Kegan Paul.

Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education, 93*(3), 223–231.

Sergiovanni, T. J. (1992). *Moral leadership: Getting to the heart of school improvement*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Silberman, M. L. (1996). *Active learning: 101 strategies to teach any subject*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York, NY: Harcourt, Brace & World.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Zhang, N., Liu, Y., & Wang, X. (2025). The relationship between school administrators' instructional leadership and teachers' self-efficacy in student engagement and active learning management. *Journal of Educational Administration, 63*(1), 45–62.